

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Jana Vyklického v právní věci navrhovatele: **JUDr. Z. A.**, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 4, Praha 4, **2) Ing. Miloš Zeman, CSc.**, bytem Brdičkova 9, Praha 13, **3) Ing. Vratislav Mynář**, bytem Osvětimany 274, odpůrci 2) a 3) zast. JUDr. Janem Vondráčkem, advokátem se sídlem Zbraslavské nám. 458, Praha 5 – Zbraslav, v řízení o návrhu na neplatnost volby prezidenta republiky,

t a k t o :

- I. Návrh **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1.] Navrhovatel se domáhá vyslovení neplatnosti volby prezidenta republiky. Návrh byl soudu doručen dne 4. 2. 2013 a doplněn dne 15. 2. 2013. Ve svém návrhu upozorňuje především na lživé, neetické a xenofobní vedení kampaně ze strany odpůrce 2), tedy zvoleného kandidáta Miloše Zemana. Tato lživá tvrzení navrhovatel specifikuje. Jimi měl dle navrhovatele Miloš Zeman porušit čl. 21 odst. 3 a čl. 22 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Ústavy a rovněž povinnost řídit se osvědčenými principy právního státu stanovenou v preambuli Ústavy. Současně upozorňuje na lživý inzerát otištěný ve prospěch Miloše Zemana v deníku Blesk, který porušil zákonem stanovenou povinnost označit zadavatele a zpracovatele inzerátu. Dodatečné oznámení člena České advokátní komory, který byl příslušníkem StB, jako zadavatele inzerátu potvrzuje podezření, že na volební kampani Miloše Zemana se aktivně podíleli příslušníci této zločinecké organizace. Hrozí, že takovýto způsob kampaně se stane ústavní zvyklostí.

[2.] Navrhovatel dále zdůrazňuje, že kampan Miloše Zemana byla xenofobní, v rozporu se závazky České republiky vůči Evropské unii dle čl. 67 Smlouvy o fungování EU. Navrhovatel opět vyjmenovává lživá tvrzení, která ve své volební kampani Miloš Zeman užil. Miloš Zeman podporoval a šířil způsobem své volební kampaně xenofobii českých občanů vůči SRN jako členské zemi EU, aniž by seznámil veřejnost s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Nároky německých občanů z řad potomků bývalých

československých Němců již v minulosti Evropský soud pro lidská práva odmítl. Svá tvrzení způsobila ovlivnit voliče k podpoře xenofobie šířil Miloš Zeman přesto, že, jak je obecně známo, sám veřejně prohlásil Benešovy dekrety za vyhaslé. V této souvislosti navrhovatel požaduje též předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU.

[3.] Navrhovatel dále upozorňuje na rozhodnutí Spolkového ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, č. j. 2 BvC 3/07; 2 BvC 4/07. V něm Spolkový ústavní soud zakázal použití počítačů ve volbách do Spolkového sněmu pro nedostatek transparentní veřejné kontroly. Výsledky voleb do Spolkového sněmu falšované počítačovým zpracováním hrozí, že budou následně vydávány za projev politické vůle občanů SRN. Jedná se proto i o opatření pro předcházení xenofobie občanů SRN i proti České republice, jako členské zemi EU, falšováním výsledků voleb.

[4.] Dále upozorňuje, že Miloš Zeman porušil nezávislost Ústavního soudu, když předem prohlásil, že do funkce předsedy Ústavního soudu jmenuje dosavadního předsedu Pavla Rychetského. Média pak zveřejnila ještě před vyhlášením výsledků 2. kola, že stávající předseda Ústavního soudu je domluven s oběma kandidáty, že zůstane předsedou Ústavního soudu v dalším funkčním období.

[5.] Navrhovatel si stěžuje též na chování Miloše Zemana po skončení voleb. Zeman prý ohrožuje důvěru v nezávislost soudnictví, neboť aniž by vyčkal rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, koná úkony k převzetí funkce, jakoby mu byl výsledek rozhodnutí soudu předem znám, a byl pouhou formalitou.

[6.] Navrhovatel proto požaduje vyslovit neplatnost volby prezidenta republiky. Současně požaduje zakázat počítačové zpracování výsledků nové volby prezidenta republiky.

[7.] Odpůrce ad 1) ve svém vyjádření ze dne 8. 2. 2013 mj. uvádí, že rozhodnutí Spolkového ústavního soudu se týká použití elektronických hlasovacích přístrojů přímo ve volebních místnostech. V České republice se využívá počítačová technika až ve fázi zpracování výsledků voleb, pro samotné hlasování se využívají výlučně papírové hlasovací lístky. Správnost údajů uvedených v zápisu lze kdykoliv zkontrolovat přepočítáním odevzdaných papírových hlasovacích lístků.

[8.] Zbývající odpůrci se k návrhu obsažně vyjádřili. Jejich vyjádření obsahuje množství dokumentů, převážně z internetu, kterými ilustrují svůj náhled na férovost vedení prezidentské volební kampaně.

[9.] Návrh byl podán včas, v souladu s požadavky § 90 odst. 5 s. ř. s. a zákonem č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky). Navrhovatel je aktivně legitimován a návrhový petit je co se týče návrhu na neplatnost voleb srozumitelný a věcně projednatelný. Naopak nad rámec zákona jde požadavek zakázat počítačové zpracování výsledků nové volby prezidenta republiky. Soud jej však posoudil tak, že (údajně) použití počítačů ve volebním procesu má být dle navrhovatele důvodem neplatnosti voleb prezidenta republiky (k tomu bod [12.] níže).

[10.] Návrh není důvodný.

[11.] Soud předesílá, že na volbu prezidenta republiky není aplikovatelné právo Evropské unie. Proto vůbec nepřipadá v úvahu ani předběžná otázka k Soudnímu dvoru EU, které se navrhovatel domáhá. Čl. 67 Smlouvy o fungování EU, jehož se navrhovatel dovolává, řeší naprosto odlišné otázky, totiž, že na vnitřních hranicích EU neprobíhá kontrola osob, společnou politiku v oblasti azylu, přistěhovalectví a ochrany vnějších hranic atd. Programové ustanovení čl. 67 odst. 3 sice jako jeden z cílů Unie stanoví, že ta usiluje o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti mimo jiné prostřednictvím opatření pro předcházení rasismu a xenofobii, ovšem ani tato norma finální (teleologické) povahy se nijak nevztahuje k pravidlům čistě vnitrostátní politické soutěže. Celá argumentace navrhovatele ohledně práva EU se proto mívá s posuzovanou věcí.

[12.] V další námitce navrhovatel zpochybňuje počítačové zpracování výsledků voleb prezidenta republiky. K tomu lze jen stručně uvést, že navrhovatel se mýlí, výsledky hlasování se v České republice počítačově nezpracovávají. Detaily zjišťování výsledků volby jsou upraveny v § 48 násl. zákona o volbě prezidenta republiky. Okrsková volební komise sčítá hlasy ručně. Detaily jejího postupu jsou upraveny v § 49, pravidla posuzování hlasovacích lístků v § 50. O průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku se pořizuje zápis (§ 51), který se předá Českému statistickému úřadu (§ 52). Rozhodnutí druhého senátu německého Spolkového ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. 2 BvC 3/07, 2 BvC 4/07 (http://www.bverfg.de/entscheidungen/cs20090303_2bvc000307.html), na které se odvolává navrhovatel, se týká věci v českém právu naprosto neznámé. V tomto rozhodnutí totiž Spolkový ústavní soud prohlásil za protiústavní použití určitého typu elektronických hlasovacích zařízení. Jejich použití v Německu totiž nebylo zpětně kontrolovatelné, a bylo tedy v rozporu s ústavním požadavkem, aby všechny podstatné kroky v průběhu volebního procesu byly veřejně přezkoumatelné [v češtině k tomuto rozhodnutí srov. „Použití počítačů ve volbách může být podle Spolkového ústavního soudu protiústavní („Wahlcomputer-Urteil“)“, blog Jiné právo 10. 3. 2010]. Žádná takováto zařízení v českém volebním procesu v současné době neexistují.

[13.] Jádrem námitky směřuje proti způsobu, jakým vedl zvolený kandidát Miloš Zeman svou volební kampaň. Navrhovatel upozorňuje na neetičnost volební kampaně, na její xenofobii, vyjmenovává celou řadu lží, které v průběhu kampaně Miloš Zeman vyslovil, případně s těmito nepravdami přišel někdo z jeho týmu.

[14.] Soud shrnuje, že návrhu na neplatnost volby vyhoví pouze tehdy, jestliže dospěje k závěru, že byl porušen volební zákon, a to takovým způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby (srov. k tomu přiměřeně usnesení NSS ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, č. 354/2004 Sb. NSS). Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát [nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04 ze dne 26. 1. 2005 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.), kauza senátora Nádvorníka].

[15.] Zákon o volbě prezidenta republiky v § 35 odst. 1 definuje volební kampaň jako jakoukoli propagaci kandidáta na funkci prezidenta republiky a volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata, pokud k takové propagaci nebo volební agitaci došlo nejdříve v den vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů, anebo i před tímto dnem, jestliže taková propagace nebo agitace trvá i ke dni vyhlášení volby prezidenta ve Sbírce zákonů. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky. Podle § 35 odst. 2 volební kampaň *musí probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje*.

[16.] Zákon neobsahuje výklad užitých pojmů „čestně a poctivě“ a soud toto ustanovení aplikující musí vycházet nejen z toho, jak jsou tyto pojmy chápány v běžném životě, ale současně musí i přihlížet k charakteru volební kampaně. Ta má jistě svá specifika vyplývající z vyostřeného střetu mezi jejími aktéry, kteří se jednak snaží získat podporu pro svůj volební program, jednak podlomit důvěru k volebnímu soupeři. Volební střet je fakticky nejen soutěží volebních programů a kandidátů v pozitivním smyslu (tedy vyzvednutím kladů vlastního programu a kandidujících osobností), ale i v negativním smyslu (poukazováním na zápory ostatních volebních programů i osob protikandidátů). Předmětné pojmy v prostředí voleb nelze ztotožňovat s dobrými mravy, tak jak jsou chápány občanským zákoníkem, ani je nelze posuzovat z hlediska soukromého práva a obecné morálky. Nedostatek etiky ve volební kampani ještě nečiní takové jednání protizákonným (srov. usnesení ze dne 29. 6. 2006, č. j. Vol 45/2006 - 17, č. 963/2006 Sb. NSS).

[17.] Nejasnosti ohledně styků zvoleného kandidáta Miloše Zemana s kontroverzní postavou M. Š., zdůrazňování vypjatě nacionálních aspektů spojených s tzv. Benešovými dekrety a poválečným transferem československých Němců, osočování Z. S., že podporou kandidáta Karla Schwanzenberga zneuctil památku zemřelého přítele a kolegy L. S., předvolební sliby Pavlu Rychetskému o dalším pokračování jeho mandátu předsedy Ústavního soudu, to vše jistě může být pro některé voliče neetické a nevkusné. Na druhou stranu pánem každých voleb je volič. Volební kampaň v jakémkoliv demokratickém státě je z povahy věci tvrdá, nedrží se pravidel Gutha-Jarkovského. Důležité je, že na každý, byť třeba ne zcela férový argument, má oponent v kampani šanci odpovědět. Argumentace užitá všemi aktéry prvních přímých voleb prezidenta republiky, a to včetně Miloše Zemana a jeho volebního týmu, v posledku podléhala kritickému posouzení ze strany voličů. Ti vnímají nejen obsah volebních prohlášení, ale i úroveň prostředků ve volebním boji užitých. Všimají si též účelových změn názorů kandidátů na jednotlivá témata. S ohledem na povahu volebního procesu nepřísluší soudu přísně soudit kvalitu volební kampaně. Soud nemůže ani určovat témata předvolební kampaně, ani některá témata zpětně zakazovat. Jinak by se soud *namísto voličů* postavil do pozice konečného arbitra slušnosti a etiky, což mu v žádném případě nepřísluší. Tím méně přísluší soudu to, aby pro účely tohoto řízení posuzoval, zda Miloš Zeman vskutku účelově měnil názory na tzv. odsun československých Němců po roce 1945. I kdyby to snad zvolený kandidát vskutku činil, je jen na voličích, nikoliv na soudu, aby z toho vyvozovali jakékoliv závěry.

[18.] Jiná je ovšem situace u dalších pochybení, která navrhovatel ve vztahu k volební kampani vytýká. Jmenovitě jde o celostránkový inzerát v deníku Blesk, který vyšel v první den druhého kola voleb prezidenta republiky (srov. Blesk, 25. 1. 2013, s. 9). Tento inzerát obsahuje přinejmenším jedno nepravdivé tvrzení, a to o poděkování kandidáta Karla Schwarzenberga B. P. za jeho podporu (k nepravdivosti tohoto tvrzení srov. vysvětlení Miloše Zemana v prezidentské debatě na ČT 1 dne 24. 1. 2013 a následné dementi Britských listů z téhož dne, viz <http://www.blisty.cz/art/67152.html>). Tím byl porušen zákaz uvádět o kandidátech nepravdivé údaje dle v bodě [15.] cit. § 35 odst. 2 zákona o volby prezidenta republiky. Současně byla porušena též povinnost dle § 35 odst. 3 téhož zákona, podle něhož *[p]ropagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky*. Stejně tak byla lživá informace, šířená tentokrát týmem Miloše Zemana, podle níž jsou na zámku manželky Karla Schwarzenberga nacistické symboly (<http://www.novinky.cz/domaci/291011-zeman-se-omluvil-schwarzenbergovi-za-reci-o-hakovych-krizich.html>).

[19.] V obou případech právě uvedených došlo k porušení zákona, konkrétně v prvním případě § 35 odst. 2 a 3 zákona o volbě prezidenta republiky, v druhém případě § 35 odst. 2 téhož zákona. Obě skutečnosti bezesporu měly racionální vztah ke zvolení kandidáta, jehož zvolení je napadeno. Soud má nicméně za to, že ve věci není dána třetí podmínka pro závěr o neplatnosti volby prezidenta republiky, totiž existence takové zásadní intenzity nezákonnosti, která je ve vztahu příčinné souvislosti k výsledku volby. Protizákonnost musí dosahovat takového stupně, že pokud by k ní vůbec nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen (srov. bod [14.] shora). Intenzita porušení volebního práva ve vztahu k inzerátu v deníku Blesk je bezesporu mimořádně velká. Deník Blesk je nejčtenějším českým deníkem, jeho náklad se pohybuje kolem 300.000 kusů, každodenně zasahuje výrazně více než jeden milión čtenářů (<http://www.mediaguru.cz/2012/08/prodane-naklady-deniku/>). Inzerát vyšel v první den voleb, kandidát Schwarzenberg, v jehož neprospěch inzerát směřoval, tak neměl reálnou šanci na lži tam uvedené reagovat. Zadavatelem inzerátu byl bývalý důstojník komunistické Státní bezpečnosti, což, jak správně připomíná navrhovatel, byla klíčová represivní složka zločinného komunistického režimu (srov. zákon č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu). Spojení zadavatele inzerátu s týmem zvoleného kandidáta Miloše Zemana však nebylo v tomto řízení prokázáno. Současně výsledek voleb ve prospěch kandidáta Miloše Zemana je tak výrazný, bezmála 500 000 hlasů (srov. oficiální výsledek voleb vyhlášený pod č. 25/2013 Sb.), že se lze domnívat, že přes vysokou intenzitu protizákonnosti nebyl inzerát s to změnit volební výsledky.

[20.] Soud se shoduje s názorem Ústavního soudu, podle něhož za porušení pravidel volebního procesu by měl být v prvé řadě sankcionován ten, kdo je způsobil. Hrozba zrušení výsledku voleb jako jedině možný důsledek je v takovém případě v rozporu s ústavním principem přiměřenosti zásahu veřejné moci (takto nález sp. zn. Pl. ÚS 73/04, cit. v bodě [14.] shora).

[21.] Naopak co se týče lži týmu Miloše Zemana ohledně nacistických insignií na údajném sídle manželky kandidáta Schwarzenberga, dopady těchto porušení zákona nebyly podle názoru soudu rozhodující pro konečný výsledek voleb (viz bod 11), a to právě proto,

že kandidát a jeho tým měli šanci tuto lež přesvědčivě vyvrátit. To vedlo k tomu, že i sám kandidát Zeman posléze pochybení uznal a svému protikandidátovi se omluvil.

[22.] Rovněž tyto námitky proto nejsou důvodné.

[23.] Soud nemohl vzít v potaz navrhovatelovy teze, jako napojení Miloše Zemana na Rusko, jeho záměry v souvislosti s dostavbou jaderné elektrárny v Temelíně, jeho aspirace ve vztahu k členským státům Severoatlantické aliance atd. Jde totiž o pouhé spekulace o údajných záměrech zvoleného kandidáta. Obdobně je pro účely tohoto řízení nevýznamné chování Miloše Zemana *po vyhlášení* výsledků voleb prezidenta republiky. I kdyby snad po tomto okamžiku zvolený kandidát porušil zákon, sankcí již nemůže být neplatnost volby prezidenta republiky.

[24.] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 93 odst. 4 s. ř. s., dle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů. Soud rozhodl o návrhu bez jednání. V tomto typu řízení jej není třeba nařizovat, byť se provádí dokazování (§ 90 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** žádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2013

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu